

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

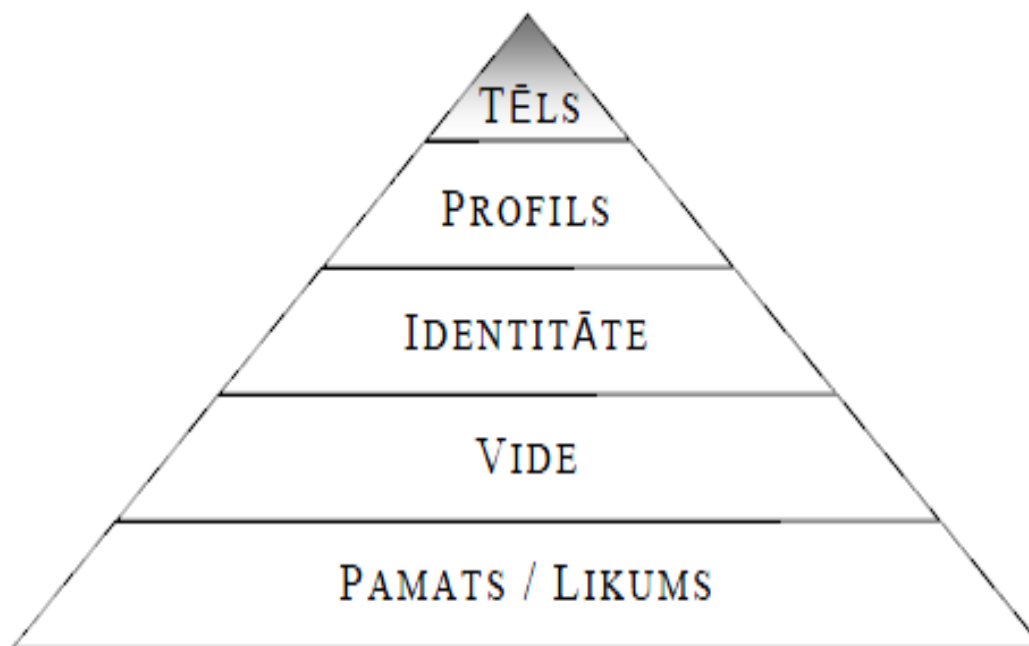
Bibliotēkas tēla veidošanās lietotāju paradumu ietekmē

LU 69. konference
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija
2011. gada 3. februāris

*Inese Zemiša,
LU Bibliotēkas Ekonomikas zinātņu bibliotēka*

Tēls

- Ikvienas organizācijas tēls ir publikas dažādu attieksmju kopums pret šo organizāciju.

Sabiedriskās attiecības

- Bibliotēkām ir nepieciešamas sabiedriskās attiecības, lai varētu plānveidīgi, konsekventi un sistemātiski:
  - komunicēt ar visiem bibliotēkai svarīgiem adresātiem un to grupām;
  - radīt un izplatīt pozitīvu un atbilstošu priekšstatu par bibliotēku;
  - informēt par bibliotēkas resursiem, programmām, pakalpojumiem;
  - nodrošināt nepieciešamo un gūt papildu finansējumu;
  - veidot bibliotēkas un profesijas profilu, identitāti un prestižu.

Pētījuma problēma

- Vai bibliotēkas tēls studentu vidū ir ieguvis noturīgu un pozitīvu pozīciju, un cik lielu lomu studiju procesā bibliotēka ieņem kā informācijas resursu nodrošinātāja.

Teorētiskā bāze

Aksioloģija – filozofiska mācība par vērtībām.

- 19. gs. terminu ieviesuši Pauls Lapī un Eduards Hartmanis.
- Nīče aizsāk subjektīvisma (uzsver maksimālu saistību ar subjektu, cilvēku) virzienu aksioloģijā. Tas atzīst, ka vērtība rodas vērtējumā. Vērtības ir pilnīgi atkarīgas no tā, kas tās vērtē. Tās ir laiciskas, mainīgas, atkarīgas no situācijas. Viena no Nīčes pamatatziņām - „vērtības ir relatīvas (mainīgas, pakļautas laika plūdumam), jo tās rada pats cilvēks”.

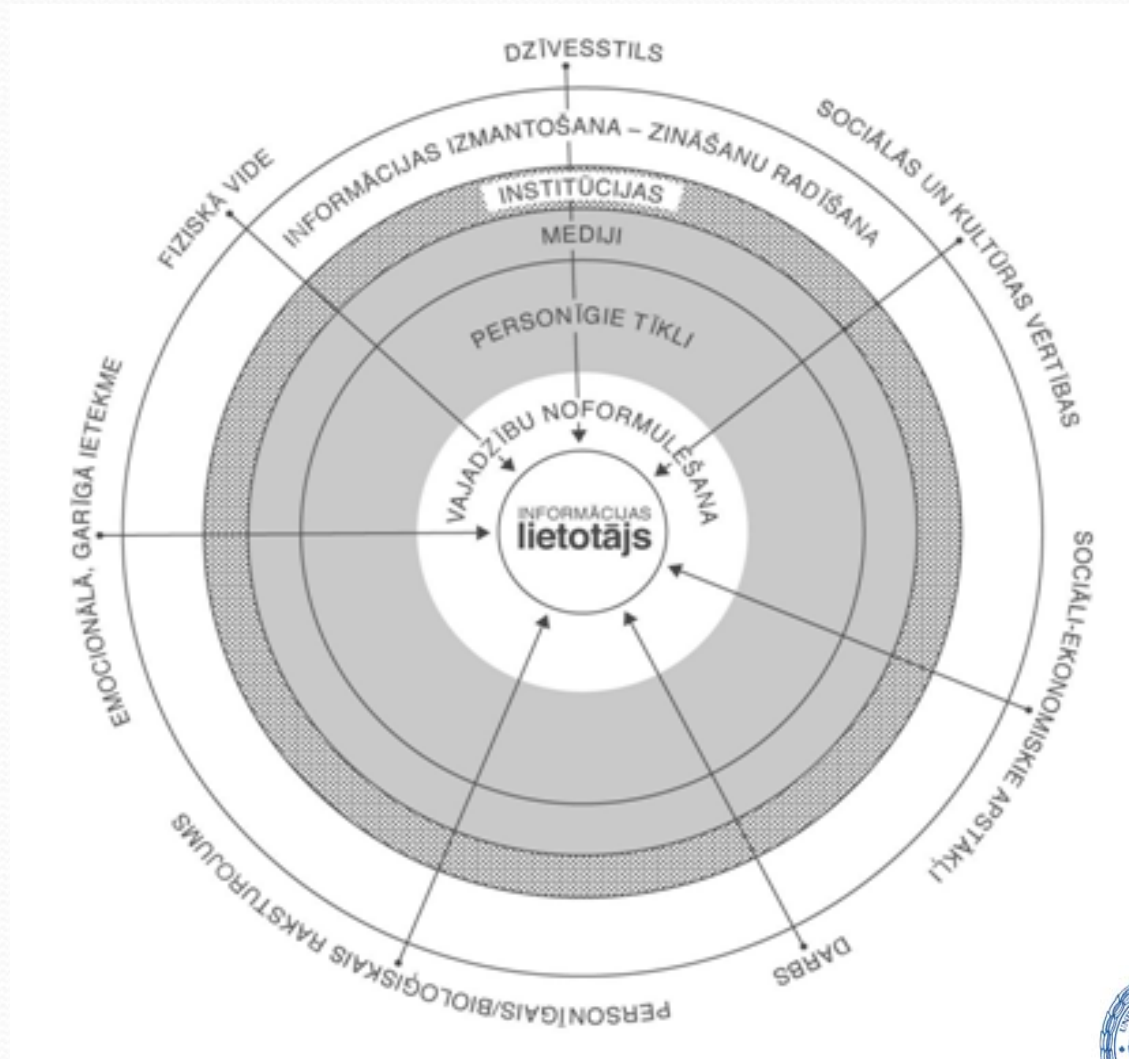
Informācijas ekoloģijas pieeja

Šī koncepta pamatlicējs T.H. Davenports.

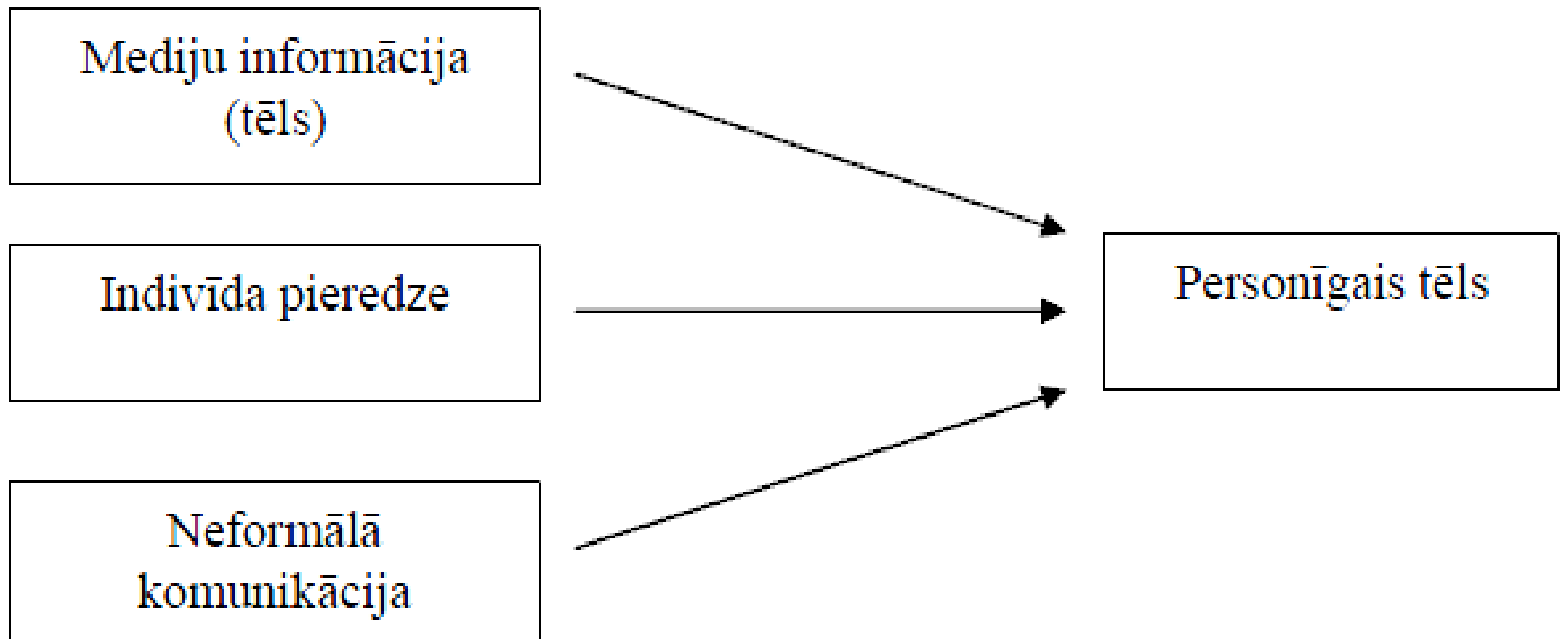
Informācijas ekoloģija - zinātnes nozare, kas pēta savstarpējās cilvēku, uzņēmumu, tehnoloģiju un informācijas vides attiecības. Šo elementu savstarpējā ietekme veido lokālo vidi, ko dēvē par informācijas ekosistēmu, kuras centrā atrodas cilvēks, bet to aptver informācijas stratēģija, informācijas meklēšanas uzvedība, informācijas pārvaldība un informācijas arhitektūra.

Informācijas lietotāju uzvedības ekoloģiskā teorija

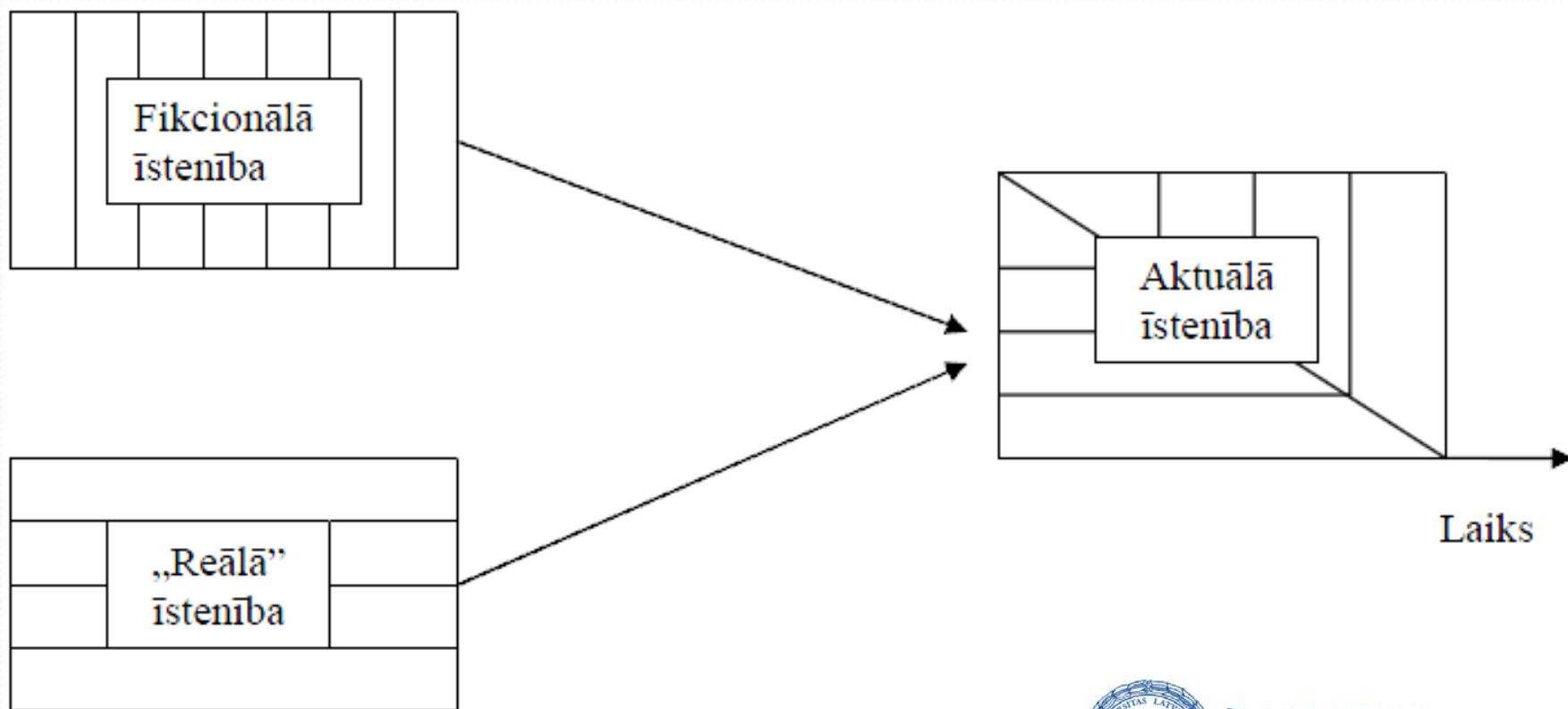

Klausa Mertena tēla veidošanās teorija (I)

Klausa Mertena tēla veidošanās teorija (II)

Hipotēze

- Jo regulārāk studenti apmeklē bibliotēku un vairāk laika tajā pavada, jo pozitīvāks un noturīgāks bibliotēkas tēls veidojas.

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Pētījuma metodes

- Empīrisku datu vākšanas pamata bāze:
  - LU Bibliotēkas Daudznozaru bibliotēka;
  - LU Bibliotēkas Izglītības zinātņu un psiholoģijas bibliotēka.
- Pētniecības metodes:
  - novērošana;
  - anketēšana.

Novērošana “Plūsmas mērīšana”

- Novērošanas metode „Plūsmas mērīšana” ir izstrādāta Norvēģijā, tās autors ir asociētais bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes profesors no Oslo Universitātes koledžas Tords Hoiviks.
- „Plūsmas mērīšana” ir metode, kas vāc sistemātiskus datus par lietotāju uzvedību bibliotēkās un citās uz klientu orientētās institūcijās.
- „Plūsmas mērīšana” ir vienkārša metode datu iegūšanai. Tā ir balstīta uz regulāru un sistemātisku „novērošanas tūri”, ko veic, novērojot bibliotēkas lietotājus.

- A. Iet vai stāv vienatnē
- B. Iet vai stāv grupā
- C. Sēž vienatnē
- D. Sēž grupā, neizmantojot medijus
- E. Meklē informāciju plauktos vienatnē
- F. Meklē informāciju plauktos grupā
- G. Sēž vienatnē un lasa
- H. Sēž grupā un izmanto kādu palīglīdzekli
- I. Sēž vienatnē ar portatīvo datoru
- J. Sēž grupā izmantojot portatīvo datoru
- K. Sēž vienatnē ar PC
- L. Sēž grupā ar stacionāro datoru
- M. Kontaktējas ar personālu
- N. Rindā stāvētājs
- O. Cita aktivitāte

Darba izstrādes gaita (I)

- **Novērošana**
  - 12 dienās tika novēroti 639 cilvēki.
- **Anketēšana**
  - anketēti tika novērotie bibliotēkas apmeklētāji;
  - tika izdalītas 200 anketas, no kurām atpakaļ saņemtas 187.

Darba izstrādes gaita (II)

- Tēla vērtēšanas kritēriji:
  - apkalpošanas kvalitāte;
  - interjera dizaina elementi;
  - interjera funkcionalitāte;
  - pakalpojumu kvalitāte;
  - tehnoloģiskais nodrošinājums;
  - regulāra sociālo mediju pielietošana ikdienas darbā;
  - apmācību un konsultāciju kvalitāte.

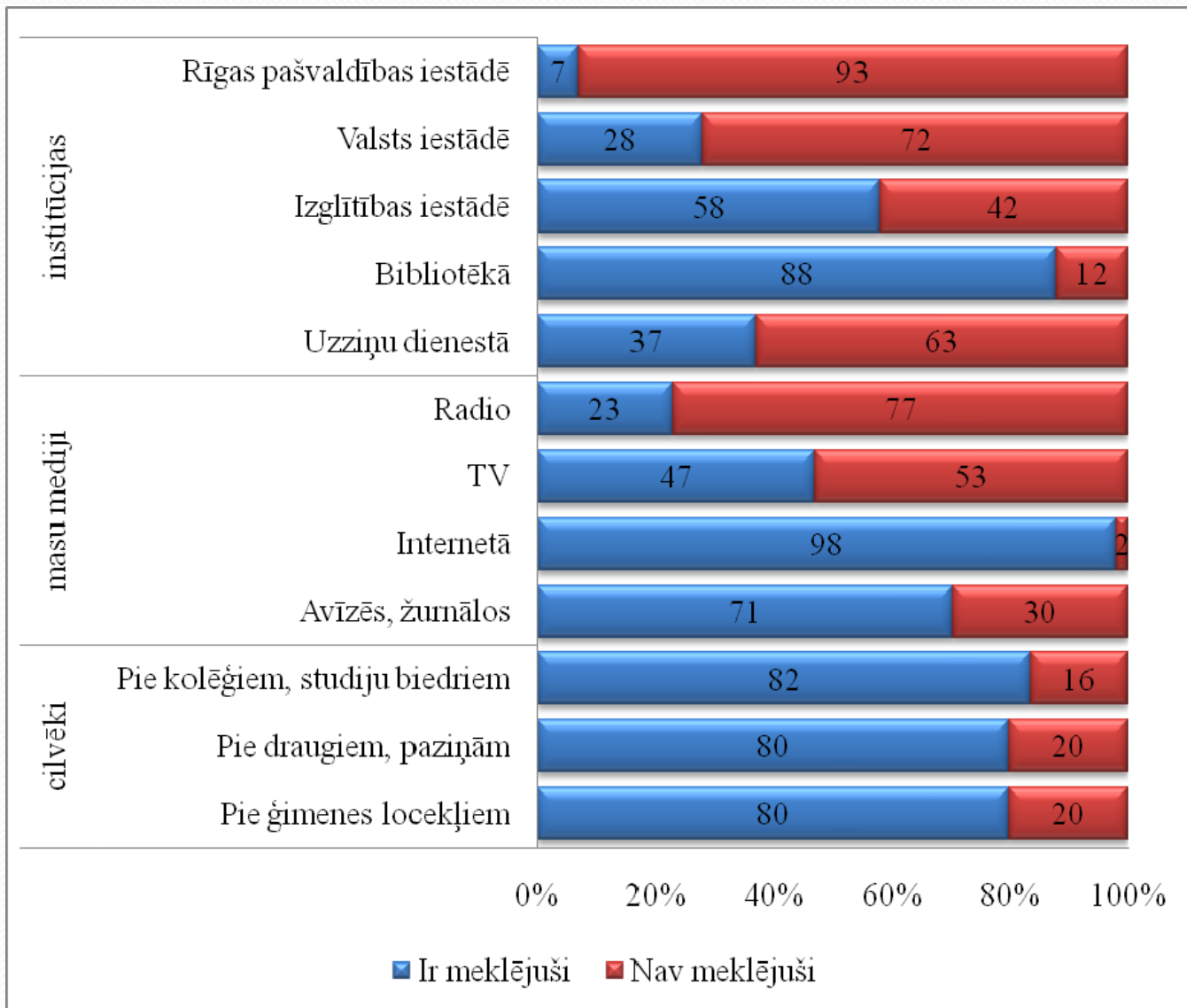
Rezultāti

- Bibliotēkā pavadītais laiks: vidējais – 139 min.; vismazākais laiks ~ 1 min.; visilgākais laiks – 480 min.
- Vidējais bibliotēkā pavadītais laiks ir ilgāks kā cerēts, studenti bibliotēkā pavada caurmērā ilgu laiku.
- Visbiežāk izmantotā aktivitāte bibliotēkā ir meklēšana lasītavas plauktos vienatnē, otrā visbiežāk veiktā aktivitāte ir kontaktēšanās ar bibliotēkas personālu.
- Biežāk tiek veikts individuālais darbs nekā darbošanās grupā.
- Tradicionālais bibliotēkas izmantošanas aspekts dominē pār moderno (*Salīdzinot ar Tord Hoivik “Count the traffic”, Oslo 2009*)

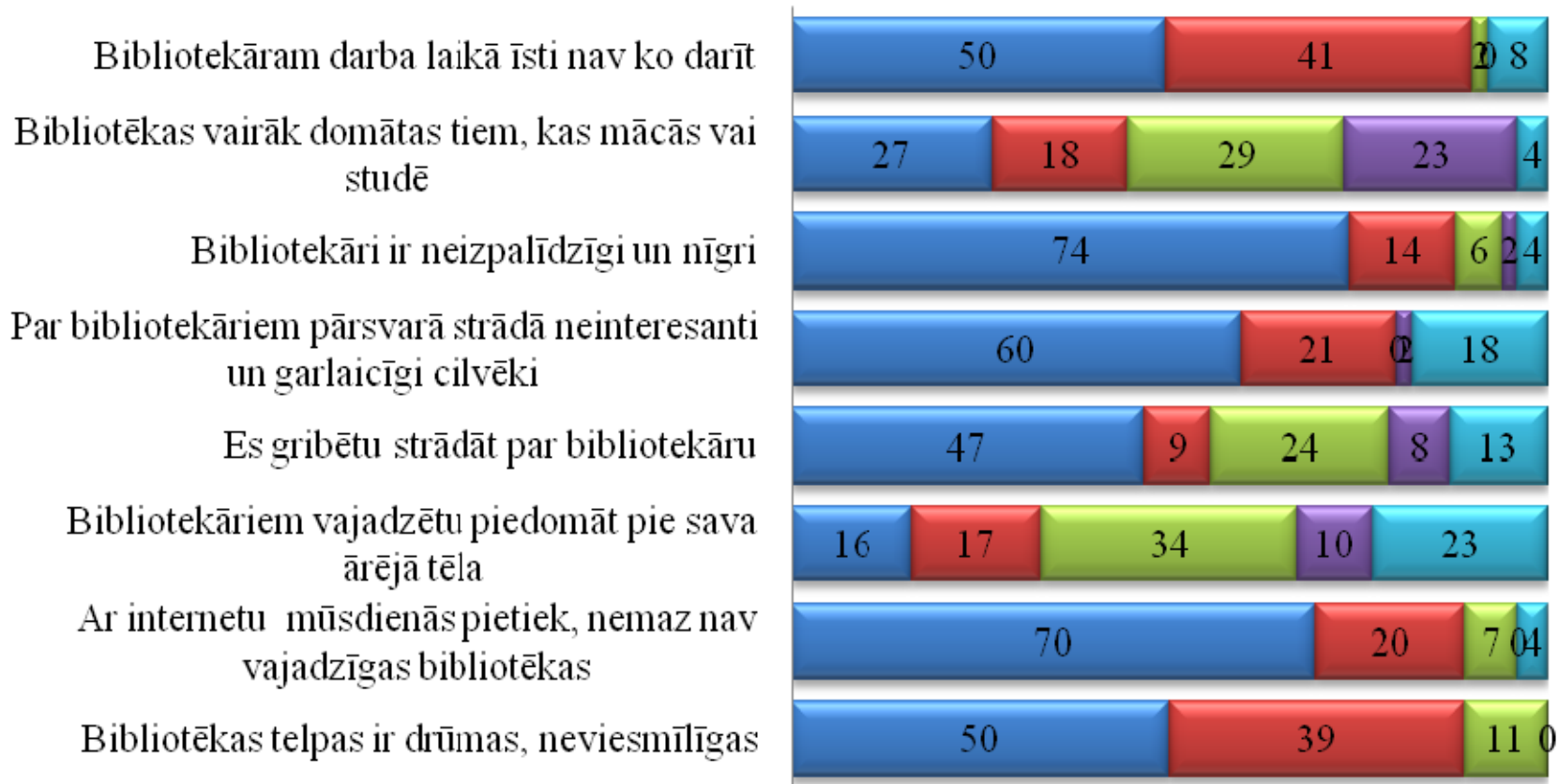

Vai pēdējā mēneša laikā esat meklējis/-usi informāciju šādos avotos?

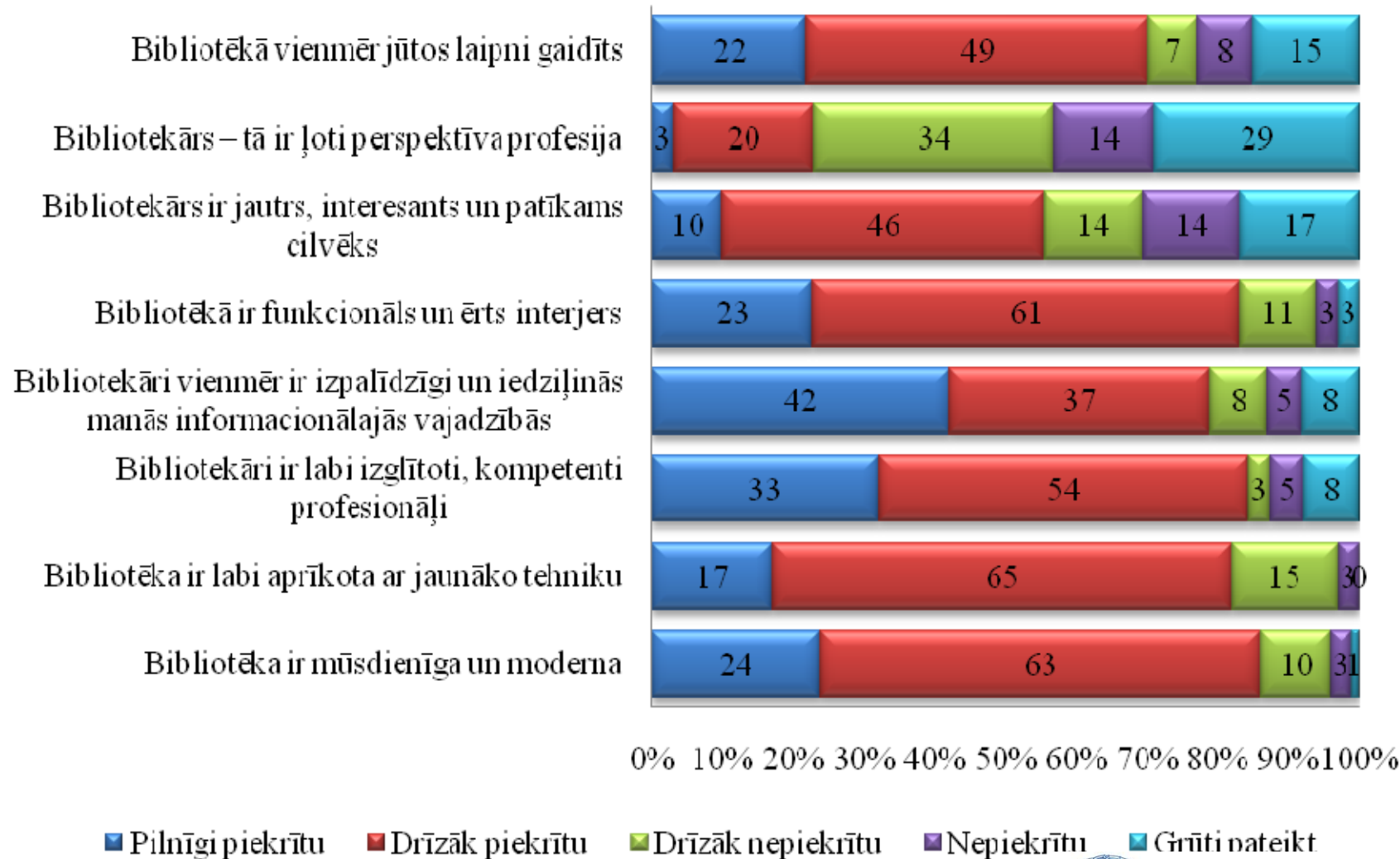
Kādas ir Jūsu domas par šīs fakultātes bibliotēku un bibliotekāriem? (*negatīvie aspekti*)

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

■ Nepiekrītu ■ Drīzāk nepiekrītu ■ Drīzāk piekrītu ■ Pilnīgi piekrītu ■ Grūti pateikt

Kādas ir Jūsu domas par šīs fakultātes bibliotēku un bibliotekāriem? *(pozitīvie aspekti)*

Galvenie secinājumi I

- Pētījumā izvirzītā hipotēze tika pierādīta daļēji, jo ne vienmēr tie, kas pavada bibliotēkā ilgu laiku, domāja pozitīvāk, bet izteikti pozitīvāk domāja tie, kas bibliotēku apmeklēja bieži (regulāri).
- Par bibliotēku ir izveidojies pozitīvs tēls, jo studenti atzīst bibliotēkas nozīmi savu studiju darbu veikšanai, tāpat arī studenti novērtē tehnoloģijas un resursus, kas pieejami bibliotēkā.

Galvenie secinājumi II

- Nākotnē, veicot līdzīgus pētījumus, ieteiktu „Plūsmas mērīšanas” metodoloģiju pielietot kā ikdienas darba procesa sastāvdaļu, ko veiktu darbinieki.
- Ja tiktu izstrādāti citi bakalaura vai maģistra darbi, ieteiktu novērošanu organizēt tā, lai tā aptvertu visus akadēmiskā gada mēnešus, jo studiju procesā bieži bibliotēkas lietošanas paradumi var būt atkarīgi no studiju intensitātes.

